

Melkveehouder Jeroen Konijn kiest voor blaarkoppen

De juiste combinatie

Rundveehouderij | Tekst en foto's: **Durkje Hietkamp**

Boeren focussen zich steeds vaker op duurzaamheid en daarin past een andere strategie soms beter. Melkveehouder Jeroen Konijn schakelde over naar een biologische productiemethode en koos voor het blaarkopras. "Belangrijk is het fokken van een gezonde koe die makkelijker melk produceert", stelt hij.

Vol trots kijkt melkveehouder Jeroen Konijn naar de weidende koeien in het landschap. Weidegang heeft gunstige effecten op de gezondheid van de koe, de kwaliteit van de natuur en de arbeidsvreugde, ervaart hij. "De koeien halen zelf gras, brengen de mest weg en de melk thuis", lacht de veehouder. Positief blikt hij terug op de ontwikkeling van zijn bedrijf in de afgelopen jaren.

Roer om

Het bedrijf van de familie Konijn in het buitengebied van het Noord-Hollandse Driehui-

Veertigjarig bestaan PlattelandsPost

PlattelandsPost bestaat als vakblad veertig jaar. Om dit te vieren, wordt in dit nummer op diverse ontwikkelingen binnen de agrarische sector ingegaan. In dit artikel staat de ontwikkeling van de biologische sector met als uitgangspunt de fokkerij centraal.

zen startte in 1987. "Mijn vader en oom runden anderhalve kilometer verderop samen een melkveebedrijf. Met ruim 130 melkkoeien werd een quotum van 840.000 liter volgemolken. Drieëntwintig jaar geleden is het bedrijf gesplitst", vertelt Konijn. Op de nieuwe locatie werd een 2+2 rijige ligboxenstal gebouwd waar de 55 melkkoeien in een 2x6 zij-aan-zij melkstal werden gemolken. Tien jaar later werd het roer omgegooid. "Ik wilde het anders. Ik wilde een bedrijf waar ik nog jaren met plezier kon werken."

Zo koos hij in 1997 voor de biologische productiemethode. "In plaats voor minder met meer, kozen wij voor meer met minder", lacht hij. Naast een hogere melkproductie ziet Konijn vooral toegevoegde waarde in de positieve waardering van de biologische melkveehouderij, het betere welzijn van de dieren en de hoge kwaliteit van de producten. De biologische productiemethode leidde tot diverse veranderingen in de bedrijfsvoering. "Andere leveranciers betraden ons erf en de kunstmestkraan ging dicht", aldus Konijn. Omdat het gebruik van kunstmest is uitgesloten, vormt grasklaver het belangrijkste gewas. Daarmee wordt toch stikstof en eiwit binnengehaald. Naast 40 hectare grasklaver, wordt op afstand 10 hectare luzerne geteeld, pacht de veehouder 8 hectare en wordt 36 hectare natuurland gebruikt. Mais wordt niet verbouwd. "De monocultuur van mais is landbouwkundig niet interessant. Bovendien is de smaak van melk van koeien die mais eten anders. Niet voor niets wordt uitsluitend kaas gemaakt van melk geproduceerd door koeien die voornamelijk gras krijgen gevoerd", zegt Konijn. Volgens hem zijn koeien graseters die van laagwaardige producten melk en vlees horen te produceren. "Voor de op melkgift doorgefokte Holstein Frisian koeien, worden hoogwaardige krachtproducten uit het buitenland gehaald met alle gevolgen van dien", aldus Konijn. "Een gevaar voor de we-

De koeien op het bedrijf worden natuurlijk gedekt door drie zuivere blaarkopstieren.

reldvoedselproductie. Daaraan wil ik niet meewerken. Een koe moet worden gebruikt waarvoor ze geschikt is. Niet voor niets is de gemiddelde leeftijd van melkkoeien opvallend laag en kampen ze met vruchtbaarheidsproblemen.”

Zuivere blaarkop

Met de focus op duurzaamheid passen andere rassen beter, volgens Konijn. In 2003 koos hij voor het blaarkopras. Naast de aankoop van blaarkopkalveren vinden er sindsdien alleen nog dekkingen plaats met zuivere blaarkopstieren. “De huidige veestapel bestaat uit 25 procent zuivere blaarkoppen en zes Holstein-koeien. De helft van de veestapel heeft een bloedvoering van 50 procent blaarkop en de rest zit er tussenin”, vertelt Konijn. Vreetvermogen, de juiste skeletbouw, makkelijk kunnen bewegen en afkalven, vindt hij belangrijke factoren. Het Triple a-systeem helpt hem bij maken van optimale paringen. “De Blaarkop is een oud-Hollands, herkenbaar koeienras dat dicht bij de natuur staat en goed past in het landschap. Het zijn ruwvoerkoeien die natuurgerecht beheerd grasland goed aankunnen. Ze hebben harde klauwen en blijven makkelijk in conditie”, legt Konijn uit. Het rantsoen voor de koeien bestaat slechts uit gras en luzernebrok dat in de winter wordt aangevuld met voederbieten. Krachtvoer hebben ze niet nodig, laat hij weten. “Blaarkoppen produceren dikke melk, de gemiddelde productie blijft rond de 6000 liter steken en de gehalten liggen op 4,25 procent vet en 3,80 procent eiwit. Bovendien zijn ze ook geschikt voor vleesproductie.”

Fokkerij

De fokkerij is aan verandering onderhevig, merkt Konijn. Tot nog toe is de Holstein-Friesian het belangrijkste koeienras in Nederland vanwege de hoge melkproductie, maar dat lijkt wat te veranderen. “Boeren zijn zoekende. Ze focussen zich steeds vaker op duurzaamheid

en daarin passen soms andere rassen beter”, zegt Konijn. Volgens hem zit de oplossing niet alleen in andere rassen, maar in het maken van juiste combinaties. Vooral biologische melkveehouders grijpen terug op de robuustere en duurzame rassen zoals MRIJ, Mondbeliarde, Braun Swiss, flekvieh of blaarkop, weet hij. Volgens hem ontbreekt de kennis. “Boeren moeten zich niet door de commercie laten leiden”, adviseert hij. “Vaak wordt gekozen voor stieren die hoog scoren op de lijst, maar goede stieren passen niet op elke koe.” In de toekomst wordt de eigen stier de grootste concurrent van fokkerijorganisaties, voorspelt Konijn, “want een stier uit een eigen koe met bekende genen past nog het beste bij het bedrijf.” Volgens hem worden er veel fouten gemaakt in de fokkerij. “Smalle melktypische koeien willen wel graag veel melk produceren, maar kunnen het bloed niet goed rondpompen waardoor ze kwetsbaar zijn”, aldus de veehouder. Belangrijker vindt hij het fokken van een gezonde koe die makkelijker melk produceert en waarbij de nadruk niet op winst ligt. “Stiermoeders geselecteerd op een beperkt aantal specifieke kenmerken die zich wereldwijd verspreiden, zijn een gevaar voor de fokkerij”, benadrukt Konijn. “Fokkerijorganisaties moeten zich meer richten op het fokken van gezonde veestapels en diversiteit en daarbij kennis opdoen uit de praktijk.”

Gezond en vitaal

In 2005 maakte Konijn de stap van een biologische naar een biologisch dynamische bedrijfsvoering. Uitgangspunt daarbij is dat de natuurlijke processen van het bedrijf zoveel mogelijk worden begeleid en niet verstoord. Bodem, grasland, koeien en huisvesting spelen hierin een grote rol. Zo is de ligboxenstal omgebouwd naar een potstal en is er een

tweede potstal bijgebouwd, voor het verkrijgen van goede kwaliteit mest en optimaal dierenwelzijn. “Per koe is acht tot tien vierkante meter beschikbaar. Zo kunnen de dieren zo natuurlijk mogelijk gedrag in de stal vertonen.”

De potstal betekent voor de bedrijfsvoering wel extra werk, ervaart Konijn. Om arbeid te besparen worden voor het melken met een shovel de mestflatten uit de stal gehaald en wordt stro met een blazer verdeeld. Stro is een grote kostenpost, erkent de veehouder. “De potstal wordt twee keer per dag ingestrooid en daarvoor is zes kilogram stro, eventueel gemengd met riet, per koe per dag nodig. Omdat de mestflatten eruit worden gehaald, blijven de koeien schoon en realiseren we een laag stro-verbruik ten opzichte van de gemiddelde potstal waar acht tot tien kilogram stro per koe per dag wordt gebruikt.”

Trucs

De biologische melkveehouderij scoort beter op dierenwelzijn en diergezondheid. Zuivelcoöperatie Eko Holland betaalt biologisch dynamische melkveehouders daarvoor circa 13 cent meer uit dan dat voor gangbare melk wordt betaald. Biologische bedrijven ontvangen 9 cent extra.

Biologische melkkoeien hebben minder stof- >>

Met veel passie werkt Jeroen Konijn op zijn bedrijf aan de natuurlijke kringlopen, de dieren en de sterke verbinding met de natuur.

>>> De juiste combinatie

Op het bedrijf 'Natuurlijk Genoegen' van de familie Konijn worden 50 koeien gemolken. De rundveestapel bestaat in totaal uit 138 dieren, waaronder jongvee, melkvee en vleesstieren. Daarnaast zijn er nog 100 schapen en is er in 1998 een camping en winkel bijgekomen.

wisselingsziektes en pootgebreken, maar wel komt uierontsteking voor. Omdat in een biologische bedrijfsvoering wordt gestreefd naar een beperkt medicijngebruik, omdat alles erop is gericht om te voorkomen dat dieren ziek worden, gebruikt Konijn homeopathische middelen op basis van kruiden of simpele trucs. Zo worden bij mastitis van elk kwartier enkele druppels melk in een flesje gestraald, verdund met water en goed geschud. "De oplossing wordt nogmaals zeven keer verdund en opgeschud. Daarna wordt de oplossing in de neus van de koe gesprayd", legt Konijn uit. "Via de slijmvliezen ontvangt de koe informatie en wordt mastitis de baas." Daarnaast wordt de uier behandeld met zwarte zalf om de doorbloeding te verbeteren. "Bovendien is goed uitmelken essentieel", luidt zijn advies. Bij minder dan 250.000 cellen per milliliter melk, betaalt de zuivelcoöperatie Eko holland 1 cent per liter extra uit, laat hij weten. Koeien met toch een hoog celgetal worden ingezet als zoogkoe waar de kalveren de eerste vier levens maanden bij drinken. Volgens de veehouder worden door deze opfok diarree of luchtwegproblemen voorkomen.

Preparaten

In de biologisch dynamische landbouw staat bodemvruchtbaarheid en versterking van de natuurlijke groei centraal. Er wordt met speciale preparaten gewerkt om groei en levenskracht van de gewassen te bevorderen. Het gebruik van gecomposteerde mest is een essentieel element. Daarnaast wordt gebruikgemaakt van 100 procent biologisch voer en strotijcke mest. "De kwaliteit van de aangeboden dierlijke mest is belangrijk om een vitaal bodemleven te krijgen. Door de uitwisseling van bodem en dieren worden beide steeds gezonder en vitaler", vertelt Konijn. "We worden aangemoedigd tot een gezonde manier van werken. Rudolf Steiner, grondlegger van de biologisch dynamische landbouw, ziet ons als rentmeesters van de aarde en daarom mogen we op processen niet ingrijpen", legt de veehouder uit. Dit betekent bijvoorbeeld dat de dieren niet mogen worden onthoofd. "Met horens bepalen koeien de rangorde in de kudde. Het karakter van de koe komt meer naar voren wanneer ze haar horens houdt. Zo zijn koeien met gebogen horens vredelievender." Inmiddels dragen vrijwel alle koeien op het bedrijf horens. "Met name omdat de Holstein-koeien uit de koppel zijn gefokt, er voldoende ruimte en vertrouwen is, verwonden

de koeien elkaar veel minder", verklaart de veehouder.

Keurmerk

De biologische landbouw kent een lange geschiedenis met ups en downs. Volgens de veehouder is er de laatste jaren een lichte stijging zichtbaar. Biologische producten worden meer en meer een vast onderdeel van het winkelschap. Ze zijn herkenbaar aan het eko-keurmerk en producten van biologisch-dynamische landbouw voeren het keurmerk 'Demeter'. Konijn verwacht dat de groeiende afzet doorzet en dat ook de groei van biologische bedrijven rustig zal doorkabbelen. "De consument wordt zich steeds meer bewust van het milieu en gezond eten", zegt Konijn, terwijl hij een flesje Eko-melk op tafel zet en bij de koffie een biologische koekje presenteert. "Ook wij gebruiken uitsluitend biologische producten." Volgens Konijn is biologisch de beste manier om te consumeren. "Biologische producten zijn vooral voedend en niet alleen vullend. Door het gebruik van biologische producten wordt een bijdrage geleverd aan eigen gezondheid en een betere wereld", zegt Konijn vastbesloten. "Mijn gevoel zegt dat we op de goede weg zijn." ♦

De potstal is geënt op het verkrijgen van goede kwaliteit mest en optimaal dierenwelzijn. Per koe is 8 tot 10 vierkante meter beschikbaar.

